

DELAVSKA POLITIKA

IZHAJA TRIKRAT TEDENSKO: OB TORKIH, ČETRTHIH IN SOBOTAH

Naročnina v Jugoslaviji znaša mesečno Din 10.—, v inozemstvu mesečno Din 15.—, — Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326. Čekovni račun št. 14 335. — Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo. — Neprankirana pisma se ne sprejemajo. — Mali oglasi trgov. značaja vsaka beseda Din 1.—, mali oglasi, ki služijo v socialne namene delavstvu in nameščencem, vsaka beseda Din 0.50

Štev. 68 • Maribor, četrtek, dne 21. julija 1938 • Leto XIII

Da opravičimo naziv „rdeča“ Španija

Zagreška »Nova Rječ« je objavila o tem dve izjavi, ki jih navajamo skrajšano: Sovražniki republikanske Španije so odkrili besedo, s katero bi radi nahujskali ves svet proti braniteljem republike, to je, legalni vlad. Ta beseda je »rdeči«. Posrečilo se jim je, da so znatno vplivali na svetovno javnost, kakor pravi Marcelino Domingo. Z besedo »rdeči« hočejo povedati, da so republikanci komunisti. Za nas to ni važno, važno je le, da pokažemo, kako nasprotniki republike zlorabljajo to besedo. V Španiji ni ne predsednik valencijske in ne barcelonske vlade komunist. Istotako tudi ne predsednik najvišjega sodišča ali republike. V parlamentu je 470 poslancev, med njimi 15 komunistov. Vsi ostali poslanci pripadajo republikanskim strankam, socialistom itd. Če bi bile demokratske države takoj izpolnile svojo dolžnost v smislu mednarodne morale, bi bil vpliv Francije in Anglije danes v Španiji drugačen kakor je. In da ima Španija zveze z »rdečo« Rusijo? Poglejmo! Španska republika je bila osnovana 1931 in je takoj vstopila v Društvo narodov, ker je ob diktaturi Prima de Rive izstopila. Povsod je obnovila poslanike, samo v Vatikanu in Rusiji ne. — Ob izbruhu vojne 1936 tudi ni bilo v vladi nobenega komuniste, v Rusiji ni bilo španskega in v Španiji ne ruskega poslanika. Prvi ruski poslanik je prišel v Španijo nekaj mesecev po izbruhu vojne. Španci so »rdeči«! So nevarni. Italija pa je poslala v Rusijo 1929 letalsko eskadrilo (Balbo) sprejela je zunanje komisarja Litvina z velikimi častmi. »Popolo d'Italia« je pisal takrat, da si dve veliki revoluciji sezata v roko, da bi se razumeli in sodelovali. Ali more nacizem reči kaj takega o španskih republikancih? V letu 1933. je objavil nemški fašizem, da namerava imeti prijateljsko politiko do Rusije. Nacizem je dajal 1933 in 1935 Rusiji ogromne kredite, ki jih je Rusija odplačevala vsaj 40% z dobavljenimi surovinami. Francoski in italijanski pakt, kakor tudi mnoge nemške konvencije pa menda niso delo španske države? Res so tudi v Španiji komunisti, niso pa v večini. Mnogo je strank, prebivalstvo pa je večinoma demokratično, zlasti, ker ga je sedanja vojna še prav posebno izučila. Društvo narodov in Vatikan bi bila morala takoj intervenirati že zaradi človečnosti in mednarodnih pogodb. To bi bila dolžnost ne glede na lažljivo geslo. Lažljivo geslo je menda imelo le namen, da se prikrije opustitev moralne dolžnosti napram javnosti.

Tudi s. Leon Blum je v članku strankinega glasila izjavil na podoben trditve Flandina in drugih, da so Rusija in avtoritarne države v primeru Španije enako krive. Blum odklanja take trditve, ker Rusija ni nikdar posegla po javni intervenciji, nikdar ni nastopila proti svobodni fikciji nevmešavanja, ki že traja le to dni, dočim so druge države pošiljale vojsko in orožje v Španijo. Rusija ni poslala nobene vojske, poslala je le nekaj strokovnjakov in orožja, zaradi zaprek z velikimi zamudami. To se je pa zgodilo šele nekaj mesecev pozneje, ko so že druge države imele vse tam in do polnjevale z novimi pošilkami. Rusija je vršila to le v omejenem obsegu ter je vedno izjavljala, da opusti tudi to, če opustita Italija in Nemčija intervencijo. Rusija je zahtevala kontrolo zase in za druge. Te pa druge države niso hotele. Položaj nam je sicer dovolj jasen, vendar je prav, če še opozorimo na te stvari in razkrinkamo neiskrenost in laž.

Prihodnja mednarodna olimpijada, ki bi se prvotno morala vršiti v Tokiju, se bo leto 1940. vršila na Finskem.

Svoboda tiska

Tisk služi človeštvu kot kulturni pomoček. Z njim se vrši pouk, se poroča o dogodkih, razjasnjujejo problemi kakor z živo besedo. Če služi tem in podobnim namenom, je tisk blagoslov kulturnemu človeštvu. Ne more pa vršiti niti najboljših nalog, če ni svoboden; če je orodje klike, sebičnega kapitalizma, kapitalističnih verižnikov in danes vojnih spekulantov, ali pa tudi le sistema, ki ovira razvoj ali ga usmerja v katerekoli sebične namene, ki niso v interesu splošne socialne in politične civilizacije. Naloge časopisja in sploh tiska so važne in težke celo takrat, če jim ni treba prenašati tujega vpliva. —

Vara se s tiskom, pogostoma celo naobraženi svet, kako lahko je to šele s preprostim narodom, ki ne more zasledovati, kaj

se kuha v čarovniškem kotlu življenja in javnih interes.

Oni, ki pišejo knjige in časopise, to čutijo. Pogostoma s težkim srcem opuste marsikaj, kar bi bilo potrebno, da povedo. Ne morejo kaj je prepovedano.

Zakaj tisk bi bil prav lahko svoboden, ker imajo »moderne« države sto in sto paragrafov, po katerih lahko kaznujejo resnične tiskovne prestopke.

To more umeti pač le oni, ki pozna vso stvar. Umeti more stvar tako kakršna je. Umeti mora, da se v njej ne kaže nobena prepoved.

Socialistično delavstvo že od nekdaj zahteva svobodo tiska in besede. Zahteva svobodo tudi danes, ker ni niti

državnega interesa, ki bi jo potreboval.

Potrebuje pa svobodo tiska in besede ne le naš delavec, ampak ves narod, ker se hoče učiti, kulturno in politično napredovati.

Nemčija utrjuje mejo proti — Franciji

Nemčija se pripravlja. Utrditi hoče mejo proti Franciji. V ta namen je poslala stotisoč oseb, ki vrše obvezno delo na mejo, da bodo tam gradili utrdbe nasproti francoskega Maginotovega utrdbenega pasu in še dalje proti jugu. Porenje se torej zdi Nemčiji občutljiva točka, ki moti nje zunanjo politiko.

Socialna demokracija in čehoslovaške manjšine

V nedeljo so imeli socialni demokrati zborovanje v Plznu. Železniški minister s. Bechyne je na tem zborovanju med drugim rekel: »Naš narod živi v ogroženi deželi, toda narod ni bojazljiv in se ne da premagati z ničemer ter bo pokazal, da je njegova dežela nepremagljiva. Zahteva mir z vsem svetom, s sosedmi in z manjšinami. Kdor zahteva mir, ima bodočnost, kdor zahteva vojno, koplje sam sebi grob.«

Podoben apel je naslovil na Henleinovce, poslanec s. Jaksch. Rekel je: »Danes ne gre samo za Nemce in Čeho-

slovake. Nahajamo se sredi zgodovinske odločitve glede zmagе svobode in človečanstva. Z usodo čehoslovaške republike se odloči, ali bo Evropa jutri pekel suženjstva ali raj miru. Opozorjam istousmerjence, ki verujejo v svoji zaslepljenosti, da bi se čehoslovaško republiko dalo tako lahko zbrisati s površine zemlje kakor Avstrijo. To zmoti bi plačali z življenjem mnogih svojih pristašev. Uverjeni smo, da bi nacistični režim že po treh mesecih bil tam, kjer je režim cesarja Viljema končal l. 1918.

Ali bo Roosevelt zopet kandidiral?

Roosevelt, predsednik Zedinjenih držav, namerava baje novembra meseca zopet kandidirati za predsedniško mesto. Sinteza njegove politike je »New Deal«, to je novi delovni zakon, ki ima jako mnogo pristašev. Le največji kapitalisti, karteli in koncerni mu nasprotujejo. Zanimiva je za javno politično mne-

nje izvolitev guvernerja v Oklahami. Zmagal je senator Thomas, ki je zagovornik predsednikove politike proti re-akcionarcu Murrayu.

V liberalnodemokratskih vrstah menijo, da pridobiva Rooseveltova politika javno mnenje, kar bo ugodno za njegovo kandidaturo.

Podjetniki za krkonoško Henleinovo gibanje

Nemško manjšinsko vprašanje ima v srednjeevropski politiki važno vlogo. V tem gibanju so aktivno udeleženi tudi nemški podjetniki, in sicer ne toliko s propagando kakor z denarjem.

Iz izkušnje vemo, kako uporni so podjetniki proti delavskim zahtevam. Pri delavskih mezdah, dopustih in drugod štedijo, kolikor morejo. Neprestano tarnajo o preveliki obremenitvi produkcije. Pri mezdah pogajanjih se domala razjokajo, češ, da jim gre slabše kakor delavcem.

Prav mnogo denarja pa imajo za druge namene. Tako nam poroča »Prager Mittag« z dne 17. junija 1938, ki ga izdajajo podjetniki sami:

»Še vedno so nepojasneni dogodki o odstopu prejšnjega zveznega predsednika Mühligja, ki se je po dvajsetletnem poslovanju na čuden način umaknil. S tem v zvezi bi utegnili javnost zanimati, da se v informiranih krogih trdovratno trdi, da je pri odstopu Mühligja igrala vlogo subvencija v znesku 7 milijonov kron (ca. 12 milijonov dinarjev) krkonoški nemški stranki. —

Mühlig je to podporo odklonil, tajništvo pa jo je (na ukaz gospoda Janovskega) brez njegove vednosti izplačalo.«

Za nacistično agitacijo imajo podjetniki milijone. Že vedo, zakaj! Kapital se bo dobro obrestoval. Nacizem bo znižal delavske plače, pa bodo dividende večje.

Krvavi boji med Židi in Arabci v Palestini

Spopadi med Židi in Arabci se nadaljujejo. Te dni se je oborožena četa Arabcev navalila na neko židovsko naselbino in se je pri tem razvila huda bitka med angleško policijo in Arabci, pri kateri je obležalo mnogo mrtvih in ranjenih. Arabci uničujejo železniške proge in razdirajo ceste ter mostove. Domneva se, da ima pri teh nemirih prste vmes neka Angleški sovražna tuja sila.

Vzlet v stratosfero pripravlja poljski letalec kapetan Burzinski.

Nova pšenica prepoceni

V Novem Sadu so imele kmetiške organizacije in ustanove konferenco, na kateri so zahtevale, da mora znašati cena za novo pšenico din 175, ne din 160, kakor je določil Prizad. Konferenca je tudi zahtevala, da razlika v cenah med novim in starim pridelkom ne sme biti velika, da ne bodo imeli mali producenti škode.

Japonske letalske izgube

Japonci imajo na Kitajskem v vojni 800 do 900 letal. V enem letu vojne so Japonci izgubili okoli 600 letal. 243 letal je bilo v bojih sestreljenih, 138 uničenih na letališčih, 163 pa z obrambnimi topovi. 26 letal so Kitajci sestrelili, ker so letali nad kitajskim ozemljem. Ujetih je bilo 26 pilotov. Drugo moštvo je smrtno ponesrečilo.

Tatarescu obišče Moskvo

Bivši rumunski zunanji minister Tatarescu bo v kratkem obiskal Moskvo in bo ob tej priliki sklenjena nova letalska pogodba med Rumunijo in sovjetsko Rusijo. Temu obisku pripisujejo v političnih krogih velik pomen.

Stvarne dajatve za nemško armado

V Nemčiji je izšel zakon, da je vsak državljani obvezan v obrambne namene doprinesiti stvarne dajatve. Zakon predvidno dostavlja, da se te stvarne dajatve plačujejo, obvezani so pa državljani te storitve opraviti tudi brezplačno. Za stvarne dajatve so obvezane tudi pravne osebe.

Veliki angleški zgodovinar Wells in fašizem. V Pragi je rekel zgodovinar Wells, da fašizem nima bodočnosti, ker je zgodovinski nestvor v današnjem razvoju. Ni izključno, da ga 1941 ne bo več. Mnenje je morda preoptimistično. Vjema pa se v tem oziru z resnico, da ni primeren razvoju in zaradi tega že ne more tvoriti daljše zgodovinske epohe.

Ob drugi obletnici vojne v Španiji

Zunanji minister del Vayo je objavil daljši članek, v katerem med drugim napoveduje, da stopa republikanska Španija v tretje leto vojne s trdnim sklepom, boriti se do zadnjega moža za poslednji kosček zemlje. Narod, ki se je odločil za tako borbo, je nevaren nasprotnik.

Španske strokovne organizacije so sklenile ob drugi obletnici vojne, podaljšati delovni čas za eno uro dnevno. Ta dobiček se bo porabil za utrdbo Valencije in potrebe republikanske armade.

Nacistična ofenziva ni uspela

Velika ofenziva, ki jo je pričel general Franco in njegovi zavezniki pri Segorbi, ni uspela. Republikanci so po tri-

dnevnih ljutih borbah zadržali vsako napredovanje nacističnih čet. Čete generala Franca, ki so napadale s pomočjo italijanskih legijonarjev, boje pa so vodili nemški stratezi, so utrpeli ogromne izgube, ne da bi bile dosegle kak pomembnejši uspeh.

V Londonu demonstracije za Španijo

V nedeljo so se vršile v Londonu velike demonstracije za republikansko Španijo. Tisoče demonstrantov se je ob drugi obletnici upora v Španiji zbralo pred španskim poslaništvom in izražalo svoje simpatije republikam. Posebno poslanstvo je izročilo poslaniku resolucijo, s katero se poziva angleško vlado,

da neha s podpiranjem fašističnih sil in s politiko nevmešvanja. Govorniki zborovanja, med katerimi so bili industrijski voditelj Pandit Nehru, lord Ferington, profesor G. B. Haldane in drugi, so izjavili, da bodo delali za zmago republikanske Španije.

Mussolini čestita Francu

Ob drugi obletnici španske tragedije je poslal Mussolini generalu Francu brzojav, v katerem pravi: Fašistična Italija je ponosna, da je darovala toliko krvi in vojnega materiala za zmago nacistov nad onimi silami, ki skušajo porušiti Španijo in Evropo. Kri italijanskih junakov bo pomagala vstvariti trajno prijateljstvo med Italijo in Španijo.

Avstrijske novice

V koncentracijskem taborišču Dachau sta tudi kneza Maks in Ernst Hohenberg, sinova bivšega avstrijskega prestolonaslednika Franca Ferdinanda in Zofije Hohenberg. Ernst je bil poslan v taborišče, ker je nekaj dni pred »anšlusom« razbil šipo na izlozbi, v kateri je bila postavljena Hitlerjeva slika. Kaj naj bi bil zagrešil Maks, ni znano. Domnevajo, da je zaprt zaradi tega, ker je bil kot mlad deček priča sestanku na gradu Konopišt dne 12. junija 1914 med nemškim cesarjem Wilhelmom II., Francem Ferdinandom in še nekim tretjim gospodom z belo špičasto brado. Na tem stanku, ki se je vršil šest tednov pred sarajevskim dogodkom, so pretresali vojni načrti proti Srbiji. O tem poroča te dni beograjska »Politika« v obširnih člankih.

Dunaj ima politično senzacijo. Državni komisar Bärckel je odšel na dopust v Posarje. Posli državnega komisarja so bili izročeni podpolkovniku Klausnerju, ki je član Seyss-Inquartovega ministrstva. Tako je Klausner, ki je na eni strani kot državni komisar njemu nadrejen. Kariera Seyss-Inquarta gre h koncu.

Obenem, ko so razpustili strokovne organizacije in delavce vtaknili v prisilno organizacijo Arbeitsfront, so odpustili iz službe pri bolniških blagajnah skoro vse dosedanje nameščenice. Na njih mesta pa so postavili nacistične »stare borce«. Ti so pa spravili v nered vse poslovanje pri bolniških blagajnah. Pričakuje se, da se bo zgodilo tako, kakor leta 1933 v rajhu, kjer so tudi odpustili skoro vse nameščenice socialnega zavarovanja, pa so bili potem prisiljeni jih zopet nazaj sprejeti, da ni vse socialno zavarovanje propadlo.

Kako narašča kroženje denarja pri nas

Postavke veljajo za 30. junij vsakega leta. Tako smo imeli krožečega denarja za milijonov dinarjev:

	v papirju	kovanega	skupaj
1929	5196	149	5345
1932	4933	149	5082
1934	4142	950	5092
1935	4473	931	5404
1936	4833	795	5628
1937	5474	793	6267
1938	6036	773	6809

Z gospodarskega stališča je množina denarja barometer slabših ali boljših gospodarskih razmer. Predsednik vlade dr. Stojadinović je z ozirom na ta pojav rekel, da so se zlate zaloge Narodne banke v zadnjem času dvignile za okoli dve milijardi dinarjev.

Pristopajte k društvu za vpepeljevanje mrtličev

**»OGENJ«
MARIBOR**

oskrbuje za umrle vpepeljitev v krematoriju v Gradcu. Sprejemnina, enkratna po starosti in mesečna članarina Din 15.— Razen tega nimajo člani s pogrebom nobenih stroškov. Zahtevajte pravilnik na:

»Ogenj«, Maribor, Koroščeva ulica 8

Doma in po svetu

Prometni minister dr. Spaho je imel zanimiv govor na kongresu nacionalnih železničarjev v Sarajevu. — Omenil je, da imajo železničarji mnogo zaslug za razvoj naših železnic. Glede železničarskih zahtev, zlasti o zvišanju plač, pa je dejal, da ni zato sam merodajen, temveč ministrski svet, zlasti pa minister financ. Povišanje prejemkov železničarjem se da rešiti le skupno s prejemki ostalih državnih uradnikov. Dohodki železnic so se sicer lepo povišali, mednarodni položaj pa sili Jugoslavijo, da niti trenutke ne pozabi na obrambo države. Interes domovine je najvišji zakon, to morajo upoštevati vsi državljani, zlasti pa tudi železničarji. Kljub temu, da zahtevajo interesi državne obrambe veliko sredstev, pa se bo prizadeval, da olajša materijalno stanje železničarjev. — Nacionalni železničarji so z odobravanjem sprejeli govor prometnega ministra.

Zadružna šola. V Beogradu je bila ustanovljena zadruža »Zadružna šola«, kjer se bodo vršili tečajji za revizorje in zadružne delavce. Zadružni delež znaša din 1000. Vsaka zveza bo podpisala en delež na vsakih 25 svojih članic.

Profesor Josip Skrbinek, ki je bil rektor slovenskega jezika na Karlovi univerzi v Pragi, je umrl. Pokojnik je rad podpiral jugoslavanske dijake, ki so študirali v Pragi.

Šofer in minister. »Novosti« poročajo, da je beograjski šofer Ilija Radišić s svojim taksijem pripeljal v Subotico Marka Nikolića, trgovca s svinjami. Ko je trgovec izlozil, je ostal z avtom v Wilsonovi ulici. Ker pa je to prepovedano, ga je službujoči policaj stavil na odgovor in zahteval pojasnila, koga je pripeljal. Šofer mu je odvrnil, da je pripeljal ministra za socialno politiko Dragišo Cvetkovića. Na policajev vprašanje, kam je minister odšel, je rekel, da je odšel na kopališče Palić. Policaj je po službeni dolžnosti obvestil »dežurnega«, »dežurni«, šef policije pa je takoj odposlal policijskega komisarja in nekaj detektivov v kopališče, da se s njimi ukvarja z »dežurnim«.

Komisar in agenti so pretaknili ves Palić, pa ministra seveda niso našli. Tako je prišla šoferjeva uradna potežavščina na dan, za kar mu je subotička policija naložila 10 dni zapora. Smrt rumunske kraljice Marije. V ponedeljek, dne 18. t. m. je preminula v 63. letu starosti rumunska kraljica-mati Marija. Čehoslovaška trgovinska bilanca v prvem polletju 1938 je aktivna za 81 milijonov Kč (din 130 milijonov). Češki učitelji in profesorji v SSSR. Začetkom avgusta odide iz Prage na podučno potovanje v Sovjetsko Rusijo skupina 150 učiteljev, profesorjev in visokošolcev, ki bo obiskala sledeča najvažnejša mesta zapadne SSSR: Minsk, Leningrad, Moskvo, Harkov in Kiev. Skupno s pedagogi in dijaki bo potovala tudi večja skupina turistov. Kakor poročajo praški dnevniki, vlada v Pragi letos izredno zanimanje za potovanje v Sovjetsko Rusijo, ker so dovolili obiskovalcem iz Čehoslovaške posebno ugodne cene. Hitlerjev tajnik Fritz Wiedemann je bil poslan v London, da izvrši posebno misijo glede vprašanja krkonoških Nemcev v CSR. 4600 častnikov trgovske mornarice bodo izvežbale na angleškem za obrambo trgovske mornarice v primeru vojne. Predsednik portugalske republike Carmone se baje zelo trudi, da bi našel primerno kolonijo za Nemčijo. Največja tovarna čevljev v Kijevu je te dni pogorela. Poleg velikih zalog surovin so baje uničeni tudi vsi stroji. Japonci nimajo denarja. Mednarodna olimpijada bi se morala vršiti 1940 v Tokiju na Japonskem. Na Japonskem pa jim manjka denarja, ker porabijo vse za vojno. Zato so prosili olimpijski odbor, da naj bi se olimpijske igre vršile na Japonskem šele 1944. Leta 1940 pa drugje. O ta nesrečna vojna, ki je že požrla vse rezerve finančnega kapitala japonskega.

»Cankarjeva družba« je delavska kulturna ustanova, na katero je lahko ponosen ves slovenski delavski razred.

Komu je namenjeno pokojninsko zavarovanje?

To vprašanje bi si morali predvsem zastaviti zavarovanci, uprava zavarovanja, zdravniki in šef-zdravnik. Po našem mnenju je zakonodajalec pri izdaji zakona o pokojninskem zavarovanju mislil predvsem na zaščito onemoglih in delanezmožnih zavarovancev. Presoja, kdaj naj dobi član pokojninske rente, je prepuščena poklicnim zdravnikom, kar je tudi pravilno. Vendar se nam zdi čudno, da si zdravniki pri presoji posameznih slučajev niso edini.

Neka starejša rudniška delavka je bila pred nekaj leti v obratu reducirana. Pri bratovski skladnici je bila 18 let zavarovana za onemoglost in starost. Prosila je za upokojitve, ker je popolnoma onemogla in za delo nesposobna. Podvreči se je morala zdravniškemu pregledu dveh uradnih zdravnikov, ki sta oba ugotovila dvetretjinsko delanezmožnost in bi se ji v zmislu predpisov morala priznati pokojnina. Šef-zdravnik pa jo je spoznal sposobno za delo, vsled česar je bila njena prošnja za upokojitve zavrnjena. In tako je ta reva sedaj brez vsega, brez dela, ker jo delodajalci smatrajo za delanezposobno, brez pokojnine, ker jo je šef-zdravnik spoznal, da je za delo še sposobna. Preostaja ji sedaj le: čakati, da jo bodo pri zdravniškem nadpregledu spoznali, da je res delanezmožna, če ne bo prej od lakote poginila. Vemo, da so predpisi tudi za šef-zdravnika strogi, toda, če se gre za obstoj živega bitja — človeka, potem bi se moralo tudi besedilo mrtvega paragrafa ukloniti pred tem dejstvom. Pravijo, da je obstoj človeka najvažnejše vprašanje v življenju, menimo, da bi moralo to veljati tudi za onemoglo in ubogo delavko.

Papeževo glasilo »Osservatore Romano« od 14. t. m. potrjuje na podlagi zanesljivih virov, dobljenih iz krogov sodetskih Nemcev, da se je Schuschnigg res oženil z Vero Jügger. Za poroko da se je odločil posebno zaradi tega, da bo imel njegov sinček iz prvega zakona mater, ker si sam o svoji bodoči usodi ne dela nobenega upanja.

Poletje

MAKSIM GORKI

(Prevel Tone Maček.)

34

— Vidiš, meni se samo zdi, da on ne veruje v Boga, a se boji, da ne bi ostal sam tak, ki ne veruje, zato tudi nas navaja k neveri, da bi mu bili v oporo. On se mi dopada, zanimiv je, res! In drzen je, stari vrag!

Aljoša se je veselo hahljal.

— Eh, jelka siplje igle! Vse se je premaknilo, vse se je postavilo na pravo mesto!

Ta večer, ko smo se porazgovorili o najbližjih nalogah našega dela in je utrujen Avdjej odšel spat, je Vanja kar naravnost in mehko, kakor je samo on znal, rekel starcu:

— Že davno smo te hoteli vprašati, stric Peter Vasiljič, kako misliš ti o veri?

— O kakšni? O pravoslavni?

In ne da bi čakal odgovora, je začel kakor iz knjige:

— To je vera profitarska, denarna, vsa je zgrajena na dnevnicah, kupi danes sveč, jutri sveč in komaj se ozreš, je že srajca s pleč. — draga vera. Pri Tatarjih je veliko cenejša, njihov mula ne hodi po deželi za béro, je bolj čist človek. A pri Rusih: ko si se rodil — plačaj, oženiš se — plačaj, ko umrješ — jim napolni bisago! Seveda, za Boga ti ne sme biti ničesar žal, a ne govorim o tem, ampak o tem, kako so njegovi uradniki siti, medtem ko se kmetom skoz trebuhe sveti!

Umolknil je starček in se smehlja, a njegov smeh ne zveni prijetno; kakor bi z zamaškom drgnil po šipi.

— A ti sam, živiš z Bogom v prijateljstvu? — je vprašal Vanja in sklonil glavo.

Kuzin ga je ljubeznivo pogledal, pogledal je tudi Jegorja in mene, kakor da nas molče izmerja in primerja, potem pa je brezskrbno nadaljeval:

— O čem pa naj bi se z njim prepiral? Saj ničesar nimam in tudi nisem imel, z nikomur mi ni treba ničesar deliti!

— Si ti čital knjigo svetopisemskega Joba?

— Seveda sem jo! Ampak že davno...

Tiho je bilo okrog nas. Na nebu so se vžigale zvezde, z njimi so se igrali oblaki, ki so zakrivali in odkrivali njihov blesk.

Glas Vanjka je tiho žoburel:

— Se spominjaš kako je tožil Job: »Zakaj ni vnaprej določil Gospod sodnik rokov? Zakaj ne vidijo, ki ga poznajo, njegovih sodnih dni? Krivičniki predstavljajo mejnike, plenijo črede in jih sebi pasejo. Osle odganjajo sirotam in vdovam jemljejo v zastavo vole.« — Kakor da je bilo to včeraj povedano!

— Glej ga no! — se je navduševal starec. — Na pamet znaš, a-a!

Njegov glas je zvenel neiskreno, mi smo to čutili in videti je bilo, da ve, da to čutimo, ves je drgetal nemira.

— In še — je deklamiral Vanja — »zakaj žive brezbožniki, dočakajo starosti in si namnože bogastva...«

Nepričakovano in nam nepojmljivo je Kuzin tiho mrmraje povzel:

— »Njih hiše so v miru, brez strahu, in božje šibe ni nad njimi...«

Stresel je z glavo, jo dvignil in se ozrl v nebo in kakor da se je spomnil, je počasi, glasno in očitajoče nadaljeval:

— »Resnično — ne vem, kako mi je to razumeti: so pred Gospodom zasluge babilonske večje kakor sionske?« To je že iz knjige Ezdre! So te o tem tudi izpraševali... da?

Vanja se je tiho razvnel:

— Angelj Uriel mu je odgovoril: »Gospod vam je dobro zemljo dal...«

— Dal! — je zamrmral Dosjekin.

— »Kakor je morje dano valovom, tako je njim, ki prebivajo na zemlji dano, razumeti kar je na zemlji...« Zakaj nam je, stric Peter, dano razumeti samo stvari, ki so na zemlji?

Kuzin se je s svojima dolgima rokama pokal po kolenih in se krohotal, kar dušilo ga je in ves se je tresel od smeha, celo solze so mu prišle v oči.

— Glej no, česa se mu hoče, a! — je med smehom kričal. — A se spominjaš, kaj je še angelj Uriel rekel: »ne prizadevaj si, o človek, da bi postal višji od Najvišjega!« A? »ti pa se trudiš, da bi bil višji od Njega.« A?

Mirno in naravnost je Vanja odgovoril:

— Tega tudi ne smatram pravilnim, kajti — ne smem se nудiti, doba življenja je kratka, On pa zahteva od mene, da ga popolnoma razumem...

— Vanja je pač Vanja! — je vzkliknil Kuzin. — Kam ga je zaneslo, a?!

(Dolge prihodnje.)

Iz naših krajev

TRBOVLJE

Usodni in razburilni dnevi v Trbovljah. Z bliskovito naglico se je v soboto, dne 16. t. m. okrog pol osme ure zvečer raznesla po delavskih kolonijah vest, da je goreča plast premoaga in gramoza podsula tri rudarje na Vzhodnem obratu. Strah in groza je spreletela vse one družine, katerih očetje ali sinovi so se nahajali ta čas v globokih rovi. V kolonijah so obupno jokali otroci in žene. Okrog pol 8. ure zvečer je reševalno moštvo spravilo iz rova truplo smrtno ponesrečenega rudarja Brinar Slavka, ki je bilo opečeno po celem životu. Vsaka zdravniška pomoč je bila zamanj in je skladnični zdravnik zmožal ugotoviti le smrt. K sreči sta njegova dva tovariša še pravočasno planila iz ogroženega mesta, če ne bi ju zadela ista usoda kakor ponesrečenega tovariša. Pred rovom se je zbrala ogromna množica ljudi, ki so s strahom in grozo pričakovali poročil iz rova o težki nesreči, zlasti ker so se na tem obratu že večkrat pojavljali incidenti glede delovnih razmer. Množica se je šele razšla, ko je bila točno obveščena o nezgodi. Žalostni pogledi so pa spremljali one rudarje, ki so šli na delo v temni rov, iz katerega so baš tedaj pripeljali mrtvega tovariša.

Bree in suvanje delavca na dnevnem kopu Dukič in drug. Na plačilu dan dne 15. t. m. se je proti večeru dogodil na dnevnem kopu Dukič in drug dokaj žalosten incident, ki je vreden vsega obsojanja. Nek paznik je pahnil in obrcal kurjača Kosa Jožeta zaradi neke svetilke, ki je ni mogel izročiti drugemu vsled tega, ker je imel parni stroj pod paro. Pri podjetju Dukič in drug niso socialne razmere baš ugodne in če se bo pa delavce še dejansko napadalo, bo morala rudarska oblast posvetiti temu početju paznikov potrebno pozornost, da ne bo treba delavcem poseči po samobrambi, ki bi za krivce gotovo ne bila prijetna.

Trboveljska družba prepovedala cementnim delavcem vožnjo po rudniški železnici. Veliko razburjenje je vzbudila prepoved TPD, da se delavci cementarne ne smejo voziti na delo in iz dela z rudniškimi vlaki, ki prevažajo separacijsko delavstvo. TPD se izgovarja, da prevažanje v prenapoljenih vozovih oblastno ni dovoljeno. Ta izgovor je popolnoma jalov, ker so tudi nedeljski vlaki na državni železnici mnogokrat tako prenatrpani, da mora polovico potnikov stati. — Namesto, da bi TPD uvedla več osebnih vozičkov, pa kratkoma prepove vožnjo delavcem, ki hodijo ure daleč na delo in jim je zelo olajšano, ako se lahko vsaj zadnje tri kilometre peljejo. Takšni nemestni prepovedi vožnje so gotovo TPD samo v škodo in razburjajo delavstvo, ki s svoje strani žrtvuje vse, da zadosti delovnim pogojem TPD.

Prepovedani shod. Za nedeljo, dne 17. t. m. sklicani shod ZRJ je bil prepovedan.

HRASTNIK

Del. kulturno društvo »Vzajemnost« II v Hrastniku proslavi v nedeljo, dne 24. julija 30 letnico obstoja prvega delavskega pevskega društva steklarjev, katerega naslednik je pevski odsek »Vzajemnost II«.

Sporod: 1. Sprejem gostov pri dopoldanskih vlakah ob 8. in 10. uri. 2. Manifestacijski obhod. 3. Pozdravni govori. 4. Slavnostno zborovanje. 5. Kosilo. 6. Skupna pevska vaja vseh navzočih zborov. 7. Od 1.—3. ure popoldne ogled steklarne. 8. Ob pol 4. uri popoldne koncert. 9. Ob pol 5. uri popoldne pričetek velike ljudske veselice. Na sporedu je keglanje na dobitke, ribolov, ameriški zapor, šalji pošta itd.

Vabimo vsa delavska kulturna in pevska društva, da se te delavske proslave v čim večjem številu udeležijo. — Družnost!

Razpored za hrastniško delavstvo:

1. Rudarska godba, kulturno društvo »Vzajemnost« I, člani strokovne organizacije in ostalo delavstvo zgornjega dela Hrastnika; zbirališče pred Konzumnim društvom rudarjev ob triletni na 7. uri zj. — Odhod ob četrti na 8. 2. Kulturno društvo »Vzajemnost« II, steklarška godba, strokovna organizacija steklarjev in kemičnih delavcev kakor vso ostalo delavstvo spodnjega dela Hrastnika se zbira pred hišo Podpornega društva steklarjev do pol 8. ure jutraj, nato skupni odhod na postajo. — Prosimo vso delavstvo, da se ravna točno po tem sporedu.

Odbor »Vzajemnosti« II.

Srečanje s pariškim delavcem

Pariz, 16. julija.

Človek, potuj sam po svetu, če hočeš res videti svet in ljudi! Bolje ostati doma ali jo mahitati čez Katarino na Polhov gradec, kakor se voziti v čredi, kakor jih danes po nemškem vzgledu organizirajo potniški uradi tudi pri nas. — No, pa od modrih nasvetov k stvari!

Ker sem se v podzemski železnici preveč zagledal v posrečeno karikaturu »Populaira« o španskih prostovoljcih, sem krenil na pokopališče pri Trocadéro. Res mesto mrtvih, v pravem pomenu besede. To niso grobovi. To so kapele, gradički, spomeniki. To si oglejte, ničemu ljubljanski bogataši in glavni naš kamnoseki industrijalet, da vidite, pod kakim spomenikom more počivati človek, ki ima več denarja kakor verel!

Pot me je peljala dalje čez nepopisno lep Trocadéro in Seino k Eifflovemu stolpu. (Iz-

Vsa Slovenija praznuje 20-letnico Jugoslavije v Mariboru

na jubilejni razstavi od 6. do 15. avgusta in na velikem narodnem taboru 14 avgusta

Za narodni tabor je dovoljena četrtinska vožnja na podlagi povabila, katerega bo odbor v Mariboru poslal vsem občinskim pripravljalnim odborom in pisarnam Putnika, takoj ko prejme prijave udeležencev. Zato se v Sloveniji čimprej prijavite pri občinskih pripravljalnih odborih, izven Slovenije pa v pisarnah Putnika ali direktno Odboru za proslavo 20-letnice Jugoslavije v Mariboru, da Vam pošlje vabilo pravočasno. Posamezniki, društva in organizacije ter občinski pripravljalni odbori, zberite prijave še ta teden! BRATJE IN SESTRE, PRIDITE V MARIBOR!

Odbor za proslavo 20-letnice Jugoslavije v Mariboru.

MARIBOR

»Pravo lido« in »Nova doba« o naši slavnosti. O krasnem poteku našega spominskega večera na slavnosti 60-letnega jubileja češko-slovaške social-demokratske delavske stranke v Prazi je objavilo že po treh dneh lepo poročilo tudi »Pravo lido«, glavni organ soc. dem. stranke v Prazi in sicer v obliki člančica med glavnimi političnimi vestmi. Minuli petek pa prinaša podrobno poročilo o tej naši slavnosti tudi socialistični dnevnik »Nova doba« iz Plzna pod naslovom: »Mariborsko delavstvo kliče: »Živijo dr. Beneš, živeja češko-slovaška demokracija.« »Nova doba« v Plznu sploh stalno zasleduje naše gibanje in je objavila po 1. majniku tudi simpatično poročilo k trikratnemu izdajanju »Delavske politike«. Glav. urednik »Nove dobe« je znani naš prijatelj s. Josip Jirout, ki je bil pred leti tudi v Mariboru, ko je predaval v Delavski zbornici o socialističnem pokretu v ČSR. Kakor doznavamo, namerava s. Jirout tudi letos ob priliki svojega dopusta v Jugoslaviji obiskati Maribor. Mi ga bomo seve z veseljem sprejeli v naši sredini.

Perilo, kravate, ugodne pri Jakob Lah, Maribor

Za narodno gospodarsko osamosvojitvev imamo v Mariboru celo vrsto nacionalnih in narodnih organizacij in društev, katoliških in naprednih in pri svečanostih, kar tekmujejo vsa društva med seboj, kdo bo bolj nacionalen in pri tem bolj udrihal po internacionalnih marksistih. Imamo Ciril-Metodovo društvo, Narodno odbrano, katoliško narodno »Našo stražo« itd. itd. Voditelji teh društev so tudi funkcionarji raznih odločujočih ustanov in korporacij, kjer se odloča o milijonih narodnega premoženja. Mesto Maribor je sedaj v mrzličnih pripravah za proslavo 20-letnice osvobodjenja, ki naj pokaže naš vsestranski napredek, odkar smo se rešili nemškega političnega in gospodarskega suženjstva, kar vse je izviralo predvsem iz gospodarske nadvlade Nemcev. Minuli petek pa so oddali v Mariboru gradnjo delavskih stanovanjskih hiš, ki bodo stale okrog 1.800.000 dinarjev. In kdo je dobil ta dela? Na predvečer proslave osvobodjenja? Nemški kapital. Pa ne samo to. Celotno obrtniška dela so izročili v roke tujega kapitala, slikarska n. pr. nemškemu bogatašu, ki je pravkar poročil svojo hčerko v Berlin. Potem pa bodo »nacionalni časopisi« zmerjali delavca, ki bo prisiljen govoriti nemško, če bo hotel dobiti dela in kruha pri nemškem delodajalcu. Glavno je pač, da imamo nacionalne parade in društva z odborniki zaslužnih narodnih mož!

MARENBERG

Delavsko predavanje. V nedeljo, dne 24. julija t. l. se bo vršilo na splošno željo naših delavcev zopet podučno predavanje o delavskih zakonih in sicer ob pol 2. uri v gostilni Šiker. Kot govornika prideta iz Maribora ss. dr. Reisman in Jelen. Predavanje je namenjeno vsem rezevšem iz Marenberga in okolice, ki so željni poduka, da bodo vedeli, kako je po jugoslovanski socialni zakonodaji oskrbljena zaščita onih, katerih življenje je odvisno od dela. Agitirajte torej pridno od hiše do hiše, da bo udeležba zopet tako številna, kakor je bila pri zadnjem predavanju.

Navodila za naše organizacije in kulturna društva

ki se hočejo udeležiti Tabora dne 14. avgusta v Mariboru.

Za zunanje kraje:

1. Funkcionarji in poverjeniki, ki so že prejeli okrožnico, naj se točno ravna po njej.
2. Isti funkcionarji dobijo te dni pole za nabiranje udeležencev.
3. Vse udeležence vpišite ter najkasneje do 1. avgusta vročite izpolnjene pole domačemu županu. Krajevnemu Medstrokovnemu Odboru v Mariboru pa do istega dne številu udeležencev odnosno prepis pol.
4. Do 1. avgusta javite število reflektantov za kosilo ter istočasno pošljite denar za kosilo 5. S taborskim znakom (din 2) in objavo (din 2) imajo udeleženci pravico do četrtinske vožnje.
6. Po prihodu v Maribor se morajo vsi naši udeleženci podati pred Delavsko zbornico.
7. Če katera podružnica ali kulturno društvo ni prejelo našega vabila, naj se takoj obrne na Krajevni Medstrokovni Odbor, Maribor, Sodna ulica 9-II, Delavska zbornica.

Za mariborske organizacije:

Točno ravnanje po dosedanjih navodilih. Nadaljnja navodila dobite čimprej.

Katera ubožna spričevala so pravilna? Pri tožil se je v našem uredništvu delavec, ki je dobil na občini v Selnici izstavljeno ubožno spričevalo, »uverjenje o imovinskem stanju« in šel z njim na davčno upravo, da bi mu isto tudi tam potrdili. Potrdilo pa so mu odklonili, češ, da mora biti tiskovina tudi v cirilici, njegova pa je bila samo v latinici, a drugače s popolnoma istim besedilom, kakor tiskovine s cirilico. Svojočas pa so na davčni upravi odklanjali ubožna spričevala, ki so bila samo v cirilici.

Slovensko čebelarstvo. Med drugim se moramo Slovenci ponašati zlasti tudi z modernim čebelarstvom, saj so bili prav naši veliki čebelarji učitelji mnogih drugih večjih narodov. Naši moderni čebelarji so naš ponos. Čebelarstvo je pa važno in pomembno tudi v narodnem gospodarstvu, prehranjevanju in zdravilstvu. Da se seznanijo z vsem tem tudi tisti, ki našega čebelarstva in njegovega pomena morda še ne poznajo tako kakor zaslužijo, bo priredil letošnji VII. Mariborski teden ob 6. do 15. avgusta tudi veliko čebelarško razstavo.

Ali si se poravnal naročnino? Ako še ne, izpolni svojo dolžnost!

POBREŽJE PRI MARIBORU

»Vzajemnost« priredi v soboto, dne 23. t. m. v dvorani gostilne Renčelj z začetkom ob 8. uri zvečer »Delavski češki večer« z zelo pestrim sporedom: recitacije, petje, godba ter za zaključek enodejanka iz borbe delavstva za boljše življenje. Po igri se vrši prosta zabava. — Sodrugji in sodružice ter vsi prijatelji bratske Čehoslovaške, iskreno vabljeni. Družnost!

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno doma. — Postranski zaslužek. Dopisli: »Anos«, Maribor, Orožnova 6.

PROSLAVA 20-LETNICE JUGOSLAVIJE V MARIBORU

(Četrtninska vožnja.)

Dovoljena je četrtinska vožnja vsem udeležencem proslave 20-letnice Jugoslavije v Mariboru t. j. jubilejne razstave in narodnega tabora. Četrtninska vožnja velja od 12. do vključno 16. avgusta t. l. Vsi oni, ki se hočejo poslužiti četrtinske vožnje na vlak, naj se prijavijo pri krajevnih občinskih odborih ali pri svojih organizacijah, ki zbirajo prijave udeležencev. Zato prosimo naj se posamezniki ne prijavljajo glavnemu odboru v Mariboru. Vse občine v dravski banovini prejmejo točna navodila za četrtinsko vožnjo.

Odbor za proslavo 20-letnice Jugoslavije v Mariboru (pri mestnem poglavarstvu).

CELJE

Savinja — kamen spodtike. Dnevno čitamo kritike radi onesnaženja Savinje. Nešteto groženj se je že objavilo po časopisju, ne vemo, koliko komisij je pregledovalo in določilo čistilne naprave. Westen in Woschnag se pa smeita in odvajata vso nesnago iz svojih tovarn dalje in odganjata letoviščarje iz naših krajev. Tujcem seveda ni potreba, da prebijajo svoje počitnice v našem mestu ali v Savinjski dolini sploh, zlasti, če bi se morali kopati v smrdeti Savinji. Čudimo se časopisju, ki stoji blizu moči, kako prosi za odpravo teh nedostatkov. Gospodje okrog teh listov imajo danes vendar še možnost, da te nepokorne tovarnarje prisilijo, da bodo izpolnjevali odredbe in se držali zakonitih predpisov. Za vsako onesnaženje naj se kaznuje tovarnarja z visoko denarno kaznijo, recimo din 50.000, če pa še to ne bo zaleglo, pa z zaporno kaznijo. — Storite to, pa bo Savinja zopet bistra hči planin. Vse kmisije in dolgi članki v časopisju ne bodo zalegli, če ne boste prisilili gg. Woschnagga in Westna, da se bosta pokoravala tozadevnim predpisom.

22 let služila brez plačila. Pred okrožnim sodiščem se je vršila nedavno prizivna razprava v tožbi neke služkinje iz Maribora, ki je delala od izbruha vojne do leta 1936, torej celih 22 let, pri nekima posestnikoma na Ponikvi, kjer je opravljala vsa leta gospodniška in gospodarska, ženska in moška dela, ne da bi dobila kako plačilo, razen skromne obroke. Posestnika sta služkinji najprej obljubila primerno mezdno, a dala nista ničesar. Nato sta zopet obljubljala, da ji bosta dala namesto denarja nekaj zemljišča, a nato zopet, da bosta plačala v denarju, katerega pa naj ne dviga, ker ima baje itak garancijo v posestvu, obresti pa, da ji bosta že plačevala. Dekla je garala najprej, gospodarja sta jo nagajala z obljubami, dokler je nista v poletju 1936 enostavno spodila od hiše s prazno culo. Še o veliki noči istega leta pa sta ji obljubljala plačilo vsaj din 1000 za vsako leto. Ko je bila služkinja na cesti, je morala po 22. letih naporenega dela iskati najprej novo službo, ki jo je dobila v Mariboru, da je imela od česa živeti in je končno vložila pri sodišču v Smarju pri Jelšah proti tema krščanskima gospodarjema tožbo na plačilo zaslužka za teh 22 let v znesku din 22.000. Polni dve leti je trajalo, predno je pravda končala v Smarju, ker sta se tožena gospodarja krčevito branila plačati in se na vse mogoče načine zvižala sem in tja, da je zaslužek že zastaran in previsok in da nista nikoli ničesar obljubila itd. K sreči je imela uboga služkinja priče, s katerimi je lahko neizpolnjene obljube in obveze gospodarjev tudi dokazala in je že sodišče v Smarju tožbi ugodilo in gospodarja obsodilo v plačilo celega vtoženega zneska din 22.000, obresti pa je poračunalo za izročeno obleko. Toda obsojena gospodarja še vedno nista dala miru, ampak sta se pritožila še na okrožno sodišče v Celju, kjer se je vršila te dni razprava in je tudi okrožno sodišče prvo sodbo potrdilo. Gospodarja bosta morala sedaj plačati svoji služkinji razven prisojenih din 22.000, še tudi nad din 20.000 stroškov, katere bi si prav lahko prihranila brez pravde, ko sta dobro vedla, koliko je služkinja delala, kaj sta ji dala, in kaj sta ji obljubila. Tudi okrožno sodišče je izreklo, da je zahtevek din 22.000 pač primerna odškodnina za 22-letno delo. Zadnji čas se pred sodišči kar množijo slučaji podobnih pravd, o katerih se izkaže, da morajo rezevži bogatinom garati skozi celo življenje brez plačila, za golo obleko ali pa še celo brez tega.

Opozarjamo na današnji izredni občni zbor »Vzajemnosti«, ki se bo vršil ob 20. uri v Delavski zbornici. Pridite vsi in pripeljite seboj tudi vaše prijatelje. Družnost!

RUŠE

Za proslavo 20-letnice obstoja Jugoslavije, ki se bo vršila v nedeljo, dne 24. t. m., je bil sestavljen pripravljalni odbor, ki ga tvorijo zastopniki vseh društev. Zastopano je tudi naše delavstvo, ki se bo te proslave udeležilo v polnem številu. Na predvečer se bo vršila velika bakljada, slavnostna razsvetljava, ognjemeti, po končani povorki bo koncert godbe na pihala. Na dan proslave bo po maši velika slavnostna povorka h Knežjemu kamnu, kjer se vzida »Povelja«. Ob 15. uri bo na letnem gledališču slavnostna predstava »Miklova Zale«, nato pa velika veselica. Vabimo vse delavce in delavce, da pridejo v nedeljo v Ruše in se udeležijo te proslave. Vstopnice si preskrbite pravočasno, ker bo pri blažajni naval. Ob 22. uri bo vozil posebni vlak iz Rus v Maribor.

Letno gledališče. V nedeljo, dne 24. t. m. bo na letnem gledališču »Prizorjena narodna igra v štirih dejanjih« Miklova Zale. Igra je po romanu na novo priredil za gledališče na prostem g. Sornig Franojo, režija pa je v rokah domačina g. Vekoslava Jankota, opernega peva v Ljubljani, ki se tudi ob počitnicah v domačem kraju trudi in neumorno dela za širjenje prosvete. Igra se bo vršila po svečanostih proslave 20-letnice Jugoslavije s pričetkom ob 15. uri.

Iz mednarodne politike

Imredy in Kanya v Rimu.

Ogrski ministrski predsednik Imredy in zunanji minister Kanya sta te dni v Rimu. Gre za konsolidacijo srednje Evrope in Balkana ob sodelovanju Italije.

Preorientacija Poljske?

Poljski politiki konferirajo s politiki baltičkih in nordijskih držav. Te dni pa pojde zunanji minister Beck tudi v Rim. Očividno gre za srednjeevropski blok, ker se Poljska boji, da izgubi Gdansk.

Angleški kralj in kraljica v Franciji.

V Franciji so z velikimi slovesnostmi sprejeli angleškega kralja in kraljico. Francozi so hoteli s tem manifestirati angleško-francosko sodelovanje v vseh področjih mednarodnega delovanja.

Rusi so zasedli kos mandžurskega ozemlja.

Ruske sovjetske čete so zasedle kos mandžurskega ozemlja, kjer se utrjujejo, čeprav je japonski poslanik v Moskvi zahteval umik ruskih čet. V Moskvi pravijo, da je to ruska zemlja. Rajon Šanfeng je za Rusijo ugoden, ker obvlada japonsko pristanišče Rasin. Japonski poslanik je zagrozil, da bo posledice zasedbe nosila Rusija.

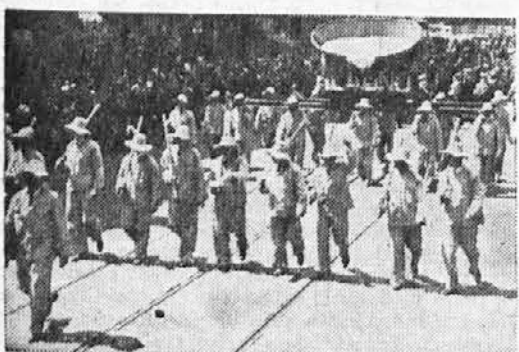
Papež in rasizem.

V soboto se je izjavil papež, kakor poroča »Italia«, proti rasizmu z ozirom na teze italijanskega fašizma. Rasizem je imenoval »pretirani nacionalizem«, ki nasprotuje naukom cerkve. Fašistični listi govora niti ne omenjajo.

Miroљubnost v Nemčiji.

Državni nemški komisar Bürckel je govoril v Posarju in rekel, da je Nemčija prav tako v skrbeh za svojo mejo kakor Francija.

Iz spreveda čehoslovaške socialne demokracije v Pragi

Kladenski livarji v sprevedu z veliko ponvo, v kateri je ponazorjeno tekoče železo.

LIBOJE PRI PETROVSKU

Zadnjič je zatulila sirena!

V četrtek, dne 14. julija nam je pri tukajšnjem rudniku zadnji krat zatulila sirena za slovo, a obenem nas je spomnila, kam? Kam za zaslužkom in kruhom za sebe, za otroke, za ženo? Kam torej? Opazil sem med sodrugi in tovariši, kako so se jim orosile oči in vsakega izmed nas je nekaj prišlo in stisnilo okrog srca, ko nam je strojnik s. Potočnik pustil tuliti sireno izjemno zelo dolgo.

Želeli bi, da bi se še tistim, ki so krivi ustavitve tega obrata vsaj v isti meri stiskalo srce, kot se je nam.

Garali in pridobivali smo dobičke ob malem koščku kruha dolga leta za druge, a sedaj ho-mo iskali pravice po svetu kot hlapec Jernej! Prizadeti.

Rudarsko zborovanje! V nedeljo dne 24. t. m. popoldne s pričetkom ob 3. uri se bo vršilo rudarsko zborovanje v gostilni Dolenc Ivana. Dnevni red: 1. Pomen strok. organizacije za rudarje. 2. Poročilo o delovanju glavne bratovske skladišnice. Poroča s. Marn Filip, rudar iz Trbovelj. Odbor podružnice ZRJ v Libojah poziva vse člane, da se tega zborovanja udeležijo. — Družnost! Odbor.

PTUJ

Seja mestnega sveta se je vršila 14. t. m. Po poročilu predsednika so bili vsi predlogi tako pravne kakor upravne značaja soglasno odobreni. Posnemamo le nekatere. Dovolj se pavšalizacija uvoznine raznim trvdkam in znižanja uvoznine na usnje. M. s. je bil mnenja, naj bi ostalo pri starem, da občina ne bo trpela škode. G. predsednik je pojasnil, da ni mogoča uspešna kontrola vsega uvoženega blaga, ker bi stroški presegali dobiček. (Mnenja smo, da bi se vendar izplačalo, op. p.) — Znižala se je trošarina na vino za 25 par pri litru, dočim gostilničarji žele 50 para. Eno sobo društva »Vzajemnost« dobi Udruženje vojnih invalidov. S tem se nista strinjala m. s. dr. V. in F. Po din 500 se dovoli raznim šolam za letovanje otrok. Podaljšala se bo cestna razsvetljava iz Turniš na postajo Hajdina. Vodni drugi v Rogoznici je bil odobren kredit din 4000. Potrjeni so bili tudi vsi sklepi ubožnega sveta. Pri slučajnostih se je govorilo o škropljenju cest in ulic, kar se kljub novemu škropljenju avtu očividno ne funkcionira v redu. Počvzeli se bodo potrebni ukrepi za odstranitev nedostatkov pred bolnico. Ker se bodo o nekaterih zadevah razpravljali odseki upamo,

STUDENCI PRI MARIBORU

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« priredil v nedeljo, dne 31. t. m. II. mladinski dan, na predvečer, v soboto, dne 30. t. m. akademijo s pričetkom ob 8. uri zvečer. V nedeljo popoldne pa bo koncert v studenskem parku in sicer ob pol 11. do 12. ure — Naproša se vse kulturne, športne in strokovne organizacije, da ne priredijo na ta dan nobene prireditve in da se udeležijo te proslave. — Odbor.

Studenčani smo poznani kot miroljubni in zadovoljni ljudje, ki nimajo pretiranih zahtev. Vendar pa je tudi pri nas mnogo kaj, kar nam ni po volji. V prvi vrsti so naše ceste in ulice ter cestna razsvetljava. O tem se je dosti debatiralo. Ni naš namen prigovarjati občinskemu gospodarstvu, oziroma g. županu. To bi tudi ne imelo zmisla, ker g. župan bi sigurno rekel, češ, merodajen je odbor, župan je samo izvrševalni organ. Kar se tiče cestne razsvetljave, si ogledimo najprvo Cirili-Metodovo ulico, katera bi naj po našem mnenju bila za Studence to, kar je za Maribor Gosposka ulica. Svetilka v spodnjem delu ulice, tik pošte, se nahaja na pravem mestu, zato pa je svetilka na vogalu Jurčičeve ulice štev. 5 oddaljena od prve 175 korakov in vendar bi morala biti nameščena v sredini ulice ter tudi močnejša. Svetilka na vogalu Sokolske ulice na Ciril-Metodovo ulico nima pomena, ker je preslaba in sveti več ali manj samo v Sokolsko ulico. Nadalje naj omenimo še razsvetljava ob železniškem prelazu, tik nove delavnice drž. žel. Tam je pred par leti na zahtevo »gospodarskih krogov« namestila železniška uprava večjo in moderno svetilko, katera pa gori samo ob času premika; druga svetilka, ki se nahaja na zidu delavnice, pa je preslaba. In vendar se tu razvija odromen promet, kakor nikjer v vsej okolici. Vrhutega je na vsaki strani prelaza večji cestni uvinček. Torej je zlasti na tej točki promet zelo ogrožen. Tudi na Dr. Krekovi cesti ni

Narodni praznik v Parizu

Pariz, 14. julija 1938.

V Franciji se besede država skoro ne rabi. Francija, republika, narod, ljudstvo — to so pojmi. 14. julija je torej narodni praznik. Ob devetih dopoldne je bil napovedan defilé francoske vojske. Ogromne množice je bruhal metro pri vseh postajah v bližini napovedane parade. Že ob osmih sem prišel na Place de la Concorde blizu parlamenta, pa sem videl, da sem prišel prepozno, da bi našel res dober kraj, s katerega bi videl vse. Ob pol desetih so prišli od slavaloka prvi oddelki. Nad dve uri so hodili, jezdili in se vozili vsi mogoči oddelki vojske in gimnastike. Infanterija, po 30 mož v vrsti, z lahimi, prožnim francoskim korakom, Bobni na čelu vsake godbe so dajali odrezan takt, da se je ozračje kar lomilo. Kolonialne čete, oklopni avtomobili, tanki, protivzvijski topovi itd. Dve uri se je vse to vrstilo mimo milijonske množice, ob zadnjih motoriziranih oddelkih je prigrmelo nad 100 avijonov. — Nočemo vojne, toda živel voj-ska, ki naj nas obrani!

Popoldne ob dveh je bil manifestacijski spreved strank in najrazličnejših organizacij, ki tvorijo ljudsko fronto. Morali so zaradi velike udeležbe organizirati dva spreveda, ki sta šla mimo trga, kjer stoji namesto bastilje spomenik svobode. Na stotisoče ljudi. Pester spreved z nešteto napisi, simboli, vozovi. Radikali, socialisti, mladina, strokovne organizacije, komunisti, bojovníki, rezervni častniki in podčastniki.

Francozi vzklikajo v zboru in sicer tako, da skupina spopolnjuje skupino. Ko korakajo mimo socialisti, se vrste ti vzkliki: »Les 40 heu-

res!» — takoj nato: »Par Blum« (40-urnik — od Bluma) »Le congés payés« — par Blum« (Plačani dopusti — od Bluma), »Vive Blum! Vive Blum!« »Blum — c'est la paix« (Blum — to je mir!)

Opazil sem, kako so komunisti iz vrst gledalcev pozdravljali socialiste v sprevedu: »Unité!« (Enotnost, združite se!) Socialisti so mirno, prijateljsko odgovarjali v zboru: »Sans curée!« (Brez gonje!) — Štiri ure sta korakala oba spreveda do trga »de la Nation«, kjer sta se združila in obenem razšla. Govorov nobenih. Ni potreba. Kljub valovanju ogromnih množic nobenega, najmanjšega incidenta. Francozi znajo skrbeti za red — toda o tem Vam bom še pisal posebej.

Pomudim se še malo na trgu Bastille, kjer se ljudstvo zabava v veseličnem parku, potem pa hodim na slepo srečo po ulicah, da opazujem vse to vrvenje. Grem tako po ulici, pa je kar na lepem vsa ulica zasedena s stoli, vsa v francoskih in angleških zastavah, lampijončkah, godba igra, ljudje plešejo in se veselijo. Pravi narodni praznik! — Taki prizori se vrste kar naprej. In vedite: nič pijanih, nobene surovosti. Pač: v nekem delavskem okraju spi nekdo v slepem kotu ulice. Stražnik gre mimo njega — pusti ga pri miru, da se v miru sam zbudi. Kje drugod bi tako pravično spanje napolnilo dvajset protokolov.

Končno se ustavim v domači gostilni, poslušam godbo in rajanje v sosesčini in uživam veliko steklenico starega, izbranega kot kri rdečega vina, ki mi ga je prinesel iz kleti vljudni gostilničar, potem ko sem pohvalil njegove dobrote.

Živela Francija!

Smrt češkega sodruga na Dunaju

Minulo nedeljo je umrl v dunajski bolnici odlični češki sodrug Alojz Vavroušek v starosti 60 let.

Življenjski pot s. Vavrouška je bila vzor proletarca, ki je že v mladosti široko odprl oči in se s svojo jekleno voljo povzpela v vrste odličnih delavskih voditeljev in naj bi bil za vzgled tudi naši mladini. Rojen je bil s. Vavroušek leta 1878 na Češkem v Usti nad Orlico. Po končani ljudski šoli se je učil čevljarstva in se takoj nato podal na pot po svetu kot 18-letni deček. Na »vandranju« je prišel v Budimpešto, kjer je nekaj časa delal, od koder se je preselil na Dunaj, kjer ga je kmalu zajelo češko socialdemokratsko delavsko gibanje. Imel je vse one krasne lastnosti, ki so dilele njegove prednike iz vrst čevljarjev v delavskem gibanju. Z neugnano pridnostjo je skušal dopolniti svojo izobrazbo in bil z vso dušo udan delavskemu pokretu. Svojo udanost je izkazoval z neumornim delom v političnem in združnem delavskem gibanju.

Ko je začel pokojni s. Josef Steiner svojo obsežno in neobičajno uspešno akcijo za razširjenje »Delavskih listov« na Dunaju in je podeljeval najpridnejšim nabiralcem novih naročnikov odlikovanje »legionarjev«, je vstopil tudi Alojz Vavroušek v prve vrste te

akcije. To njegovo delo, agitacija za širjenje delavskega časopisa, je vzbudilo pozornost izdajateljev »Delavskega lista«, da so ga leta 1905 poklicali v upravo, kjer je deloval do ustavitve lista ob prevratu. Pozneje je vodil izdajanje »Dunajskih listov«, nepravne lista češkoslovaške manjšine na Dunaju.

Alojz Vavroušek je bil prijeten in skromen mož, ki se je z neobičajno gorečnostjo in vztrajnostjo vživel v upravne posle časopisa. Ko so po prevratu odhajali Čehi iz Dunaja v osvobojeno domovino in so s tem odpadli naročniki »Delničkih listov«, je Vavroušek tudi te težave premagoval s svojim večnim smehljajem, ni godrnjal, ni prosil, ampak stalno računl, kako bi ohranil časopis. Stal je trdno na svojem mestu in vodil borbo, dokler niso časopisa v februarjskih dneh ustavili leta 1934 klerofašisti.

40 let je Vavroušek stal v javnem delu ter je od prevrata 1918 do februarja 1934 zastopal češkoslovaško soc. dem. stranko v Avstriji tudi v dunajskem deželnem zboru, dokler ga niso v februarjskih krvavih dneh aretirali in ga šele po več mesecih radi boleznimi izpustili.

Dunajska češka manjšina je izgubila v s. Vavroušku svojega odličnega sodelavca in voditelja.

Književnost

Marie Majerová: Haviřská balada: Češka socialna literatura je zopet obogtel z lepim delom znane socialne pisateljice Marie Majerove, ki je izdala v založbi Melantrich v »Ceneni knjižnici« zanimivo povest »Haviřská balada« (Rudarska balada) iz življenja češkega rudarja. Knjižica nam slika v živih barvah usodo rudarja, ki je moral pred vojno s trebihom za kruhom po svetu v nemške rudnike, kjer ga je zajela svetovna vojna in je tam ob velikih rudarskih katastrofi izgubil sina, drugič zopet prste na roki in postal končno v osvobojeni domovini brezposelen, da je moral zopet od hiše do hiše s trebihom za kruhom. Nam silno manjka knjiž, ki bi tako izrazilo zajeze življenje proletarca in bi prav toplo priporočal, da se naši prevajalci zanimajo tudi za takšna dela, ki bi gotovo našla v revirjih hvalnežne kupce. Knjižica stane v češčini samo 5 Kč in bi jo gotovo tudi pri nas lahko izdali za kakih 10 din. Marija M. Majerova je spisala poleg številnih drugih socialnih knjiž tudi podobno delo iz rudarskega življenja »Sirena«, v katerem opisuje življenje rudarjev v največjem češkem rudarskem revirju Kladno. Tudi to delo je doseglo krasen uspeh in je izšlo že v drugi izdaji. — a. r.

Tiskovni sklad

Črna: Kovačič Ignac din 20, Kovač Franc din 2, Sterze Franc din 2. Rajhenburg: Strojnik in kurjači Guček, Jurak in Zidarič skupaj din 30. Iskrena hvala. Posnemajte!

Studenčan.

Delavski pravni svetovalec

Občinske klopi v Laškem (Laško)

Vprašanje: Laški brezposelni posedamo včasih tudi po občinskih klopeh na laški »promenadi«. Sedaj nas pa naenkrat preganjajo s teh klop in nam pretijo s kaznijo, če bomo še naprej na njih posedali. Ali je res že tudi to kaznjivo?

Odgovor: Na občinskih klopeh, ki so postavljene na javnem kraju, sme seveda posedati vsakdo, saj so klopi ravno zato tukaj, da jih lahko vporablja vsa javnost. Tudi vas brezposelnih ne bo smel radi tega nihče kaznovati.

Star dolg (Maribor)

Vprašanje: Ali sem dolžan plačati dolg, nastal pred 6. leti, za katerega me ni upnik nikdar terjal?

Odgovor: Če Vam je Vaš upnik denar posodil, njegova terjatev še ni zastarela, ker zastarajo take terjatve v 30. letih. Če pa ste napravili dolg z nakupom blaga na up ali čim sličnim, potem upnik svoje terjatve, če še ni iztožena, ne bo mogel iztožiti, če niste v zadnjih treh letih plačali ničesar na račun ali sicer dolga priznali.

MALI OGLASI

Naši čitatelji kupujejo najcenejše pri naših inserentih!

Franc Kormann'ov nasl. Karl Pogo

Maribor, Gosposka ulica 3 — moda, galanterija, drobnarija in igrače vseh vrst. Največja izbira in najboljši nakup.

POPRAVILA, EMAJLIRANJE, POKROMANJE, PONIKLANJE
B. DIVJAK
KLJUČAVNIČARSKA1
MARIBOR

FRANC REICHER, MARIBOR

Tržaška cesta 18, se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo oblek za gospode in dame po najnižjih dnevni cenah. Hitra in solidna izdelava. Bogata izbira modnega blaga.

KOLESA, GRAMOFONE,

šivalne stroje, otroške vozičke popravljajo dobro in po kulantnih cenah znana trdka JUSTIN GUSTINČIČ, mehanična delavnica, MARIBOR, Tattenbachova ulica 14. Shramba koles čez zimo.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzervirani izdelki in ureja Adolf Jelen v Mariboru. Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Viktor Eržen v Mariboru.